

Hodnocení bakalářské práce

Posudek vedoucího

Jméno autora: Valentina Rozinková

Název práce: Čisté a nečisté tělo. Kulturní percepce osob s tělesným postižením

Vedoucí práce: ThLic. František Burda, Ph.D.

Téma bylo v literatuře: Téma je v literatuře traktováno, ovšem ne v antropologické perspektivě, se kterou pracuje Valentina Rozinková.

Zaměření práce: především kompilativní východisko, aplikace symbolické antropologie Mary Douglasové, mimetické teorie kultury René Girarda a teorie biomoci M. Foucaulta.

Práce je zaměřena: teoreticky

Jazyková a stylistická úroveň práce: dobrá úroveň

Rozsah práce: přiměřený (70)

Použitá literatura: aktuální, dostatečná šíře

Počet uváděných titulů: 76!

Citace v textu: V textu je dostatečné množství citací, které mají důvod a nesplňují vlastní text.

Formální stránka práce: odpovídající

Cíl práce: splněn

Úroveň závěrečné práce: naplňuje rámec požadavků BP

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

Bakalářská práce Valentiny Rozinkové zpracovává ožehavé a výbušné téma problematiky kulturního podmiňování percepce a integrace osob s tělesným postižením v majoritní společnosti. Autorka excelentním způsobem, který nemá srovnání, prokázala, že dovede danou problematiku teoreticky zpracovávat, současně je třeba podotknout, že ji k popisovanému tématu váže hluboký osobní vztah, který se během práce na BP zúročil. Díky této skutečnosti se vlastní text v průběhu rozpracovávání rozrostl do značného objemu, který bylo třeba redukovat, což se nakonec úspěšně zdařilo. Sledování a interpretace pohledů na percepci osob s tělesným postižením se opírá o rámec symbolického konstruování čistého a nečistého Mary Douglasové, mimetický mechanismus kulturního „zvládnutí“ odlišností od většinových normativ popsany René Girardem a normativně násilný konstrukt biomoci, který identifikoval Michel Foucault. Autorka tyto mnohé další koncepty propojuje kreativně organicky, a autorsky. Nenalepuje je, ale doslova jimi myslí, organicky je hněte a vynikajícím způsobem je provazuje s dalšími koncepty a autory. Výsledkem je přesvědčivý plastický celek. Je až dechberoucí s kolika tituly a s jakým porozuměním autorka pracovala. Nepoužívala je mechanicky, tzv. do počtu, všechny tituly měla promyšlené, mnohokrát reflektované a různými způsoby hermeneuticky propojené se svým tématem. Tuto stránku práce je třeba považovat za velmi zdařilou a úspěšnou. Aplikaci těchto hermeneutických hledisek kulturní dynamiky na cílovou skupinu osob s tělesným postižením dosud nikdo neučinil. Jedná se tedy o

práci průkopnickou. V úvodu také musím poznamenat, že s takto nadaným, pracovitým a současně myšlenkově podnětným studentem, jsem dosud pracoval snad jen ve dvou případech. Navíc, autorka si dokonale osvojila český jazyk, přestože jejím rodným jazykem není a to na úrovni, která vysoce převyšuje standard, na který jsem zvyklý u českých studentů.

Ve vlastní práci Valentina Rozinková postupuje od antropologického vymezení zkoumaného problému s ohledem na neudržitelnost kulturně podmíněné klasifikace, které jsou zmíněné osoby s tělesným postižením nuceny se poddat. Nastiňuje tři základní referenční paradigmatické rámce kulturního klasifikování tělesnosti od antického ideálu dokonalosti, přes statisticky materiální pojetí dokonalého těla k současnému modelu moderního pojetí tělesné dokonalosti. V následující části usiluje elegantním a velmi čtivým způsobem o analytické zachycení kulturně podmíněných strategií zacházení s anomáliemi, mechanismy marginalizace, stigmatizace, perzekuce aby posléze přešla k procesům normalizace a disciplinace. Díky tomu rozkrývá strategie biomopolitické moci medicíny, plánování a organizování segmentu zdravotnictví, přičemž má neustále na zřeteli otázku vnímání a konstituování hranice mezi tzv. plným a tzv. defektním lidstvem. Zásadní přínos práce spočívá v pokusu o konfrontaci jednotlivých strategií s transkulturními poznatky v oblasti důstojnosti a hodnoty lidství na základě konstruktivistické aplikace jednotlivých kulturních teorií. V závěru se snaží o reflexi transkulturní perspektivy daného diskurzu a dochází k závěru, že k rozbití kulturně podmíněného homogenního obrazu pohledu na tělesnost může docházet jednak teoreticky aplikací transkulturní teorie kultury a jednak na existenciálně – personální rovině vnímání člověka jako osoby, která je základní bázi vytváření vztahu Já-Ty a My a Oni.

Metodologicky vychází z analýzy udržování řádu společnosti perspektivou zásadních a vlivných dekonstrukcionalistických konceptů. Zde je třeba ocenit sběr materiálů i snahu o vlastní zachycení cenných poznatků z dané oblasti zájmu. Hlavním nástrojem byla kompilace dostupné odborné i populární literatury, archivních a statistických pramenů. Zajímavým oživením textu je vlastní transkulturní analýza. Apelativní a argumentační hodnota autorčiných úvah a závěrů je značná. V této rovině má práce značný potenciál rozvedení a uplatnění v následujícím navazujícím studiu.

U závěrečných prací na vysoké škole je třeba brát zřetel na několik hledisek. Zaprvé, je to první delší text, ve kterém student humanitního oboru prokazuje schopnost vyhledat si, načíst, pochopit a zpracovat relevantní odbornou literaturu. V případě práce Valentiny Rozinkové byl tento požadavek naplněn uspokojivě, literatura na dané téma je bohatá a především aktuální. Autorka nečerpá pouze z několika notoricky známých knih, ale z poznámkového aparátu je znát, že rešerši a četbě věnovala velkou pozornost.

Zadruhé u bakalářských prací považují za zásadní, zda je student schopen alespoň rámcově splnit nárok na aplikaci zvoleného teoretického přístupu na studovaný případ. Zde se setkáváme se zmíněnými teoriemi Mary Douglasové, René Girarda a Michela Foucaulta doplněné o další teoretické přístupy. Autorka si uvědomuje, že zjednodušeně řečeno, vztah mezi kulturou a obrazem člověka není daný či vrozený, jedná se o vztah dynamický a tvárný, ve kterém se zrcadlí mimetická psychologická povaha kulturních mechanismů. Volba příslušných teorií tedy dává smysl, z textu je zřejmé, že studentka jejich jádro v obecné rovině pochopila a dobře je „nasadila“ na materiál nasbíraný během vlastního sběru dat z literatury. Výsledkem je zajímavá syntéza. Bez analytického interpretativního vhledu metodologicky vedeného pomocí teorií by těžiště práce bylo až příliš závislé na deskripci převzaté ze sekundární literatury a přinášelo jen malou přidanou hodnotu. Z tohoto hlediska se Valentiny Rozinkové podařilo zmíněnému nebezpečí úspěšně čelit.

Třetím kritériem pro posouzení práce by měla být kvalita vlastní analýzy, tedy nakolik jsou rozebíraná data vypovídající a k věci, a jak je zvládnutá metodologie. Teoreticko-analytický výzkum, který studentka prováděla je metodologicky dobře uchopen a uspokojivě doložen, čtenář si může být jist, že dílčí závěry nejsou vymyšlené ad hoc, ale skutečně se dají odvodit z logických vztahů, vyvozených na základě studia relevantní literatury.

Konečně posledním, ale z hlediska oboru, ke kterému studentka přísluší, nejpodstatnějším hlediskem pro hodnocení práce je to, nakolik rozvíjí koncept transkulturní komunikace či alespoň nakolik je patrná snaha zakotvit téma a způsob jeho zpracování v kontextu rozvíjejícího se oboru.

S touto výzvou se autorka vyrovnala svědomitě. Do transkulturního diskurzu je třeba vstoupit poučeně a metodologicky a to nelze bez nastudování literatury na dané téma a její aplikací na zvolený segment kulturní problematiky. I v tomto ohledu Valentina Rozinková obstála se ctí.

Práci Valentiny Rozinkové považuji za velmi přínosnou. Jejím zásadním přínosem je kritická konfrontace převládajícího a téměř všeobecného homogenizujícího východiska vnímání tělesné dokonalosti. Je nutno také zdůraznit, že celá práce je výsledkem intenzivního dvouletého systematického úsilí. Prameny, na které autorka odkazuje, nejsou použity účelově, všechny skutečně přečetla, konzultovala s vedoucím práce a teprve následně zúročila v textu. Jako přidanou hodnotu oceňuji mimořádný zápal a vytrvalost. Vést tuto práci pro mne bylo intenzivní radostí. Závěrem bych rád zdůraznil, že bakalářskou práci Valentiny Rozinkové jsem sledoval se stále narůstající radostí, chutí a přesto, že jsem text četl opakovaně a průběžně, jeho výslednou podobu jsem si vychutnal bez pocitu, že mne unavuje ho číst. Autorka jednoznačně prokázala vynikající potenciál, který svědčí o způsobilosti pokračovat ve studiu, což bych rád podpořil a povzbudil ji k pokračování v navazujícím studiu oboru transkulturní komunikace, ke kterému má značné předpoklady. Předkládaná BP má nejen dokonalé parametry vynikající práce, ale s přehled také parametry vynikající DP a dokonce by obstála i jako práce doktorská.

Výsledné hodnocení: Předložená bakalářská práce překračuje podmínky a nároky kladené na odbornou práci. Práci doporučuji k dalšímu rozvinutí v navazujícím studiu.

K obhajobě si připravte odpovědi na otázky:

- 1) Jaké vidíte možnosti rozšíření své práce?
- 2) Jak konkrétně vnímáte modus transkulturní komunikace coby výchozí platformu vnímání tělesnosti?

Datum: 28. 6. 2023

ThLic. František Burda Ph.D.